

Want Gods goedheid zal uw druk,
Eens veranderen in geluk,
Hoop op God als 't oog naar boven,
Ik zal God, mijn God nog loven."

D. v. D.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

Toekomst-verwachtingen.

Wellicht is dit opschrift iets te sterk. Immers, wanneer wij van verwachtingen spreken, veronderstellen wij, dat er eenige duidelijke aanwijzingen zijn, die gegronde hoop geven op vervulling van onze begeerten en strevingen, en deze niet naar het rijk der droomen verwijzen.

Zulke verwachtingen mogen ook worden gekoesterd in verband met het werk der zending.

Toch bedoelen wij met ons opschrift meer de verschijnselen, die zich op algemeen godsdienstig en cultureel gebied voordoen, en de vraag bij ons doen opkomen: wat staat ons in de naaste toekomst te wachten?

Dan gaat het dus maar niet over den eigenlijken zendingsarbeid. Wij zien het geheele breede gebied van het Christendom onder de oogen, en onderzoeken de betrekking, waarin het Christendom staat tot andere godsdiensten, en gaan na, hoe het Christendom zich houden zal en zich houden moet tegenover de cultuur-stroomingen van onzen tijd.

De wereld der geesten is in beroering. Terecht merkt prof. Richter op in een artikel, door hem geplaatst in een groot Duitsch dagblad en door hem eveneens opgenomen in het Aprilnummer van het „Neue Allg. Miss. Zeitschrift", dat de toekomstige wereldworsteling niet bestaat zal worden door geweer en kanon, luchtschip en dreadnought, en ook niet door vergiftige gassen, maar dat de geestelijke wapenen zullen moeten worden gehanteerd.

In de algemeene, wereldomvattende worsteling der geesten neemt de zending een uiterst belangrijke plaats in. Zij staat vooraan in den strijd. Zij bijt wellicht de spits af, en werkt mee aan den eindelijken uitslag.

Toch is de strijd niet tot den zendingsarbeid beperkt. En de vraag komt op, of de zending, onder beding van Gods almachtige genade, in staat zal blijken aan het Christendom te midden van de Heidensche en Mohammedaansche volken de victorie te brengen.

Het zal goed zijn eens te hooren naar prof. Richter, die in genoemd artikel dezen strijd belicht. Als weinigen toch is hij met de wereld-zending op de hoogte. Tevens overziet hij de wereld-problemen onzer dagen, ook uit godsdienstig en cultureel oogpunt.

Hij is van oordeel, dat, als niet alle teekenen bedriegen, wij weer een tijd tegemoet gaan van vermenging van godsdiensten en van culturen, dus van een syncretisme op groote schaal.

In de eerste eeuwen onzer jaartelling is zulke een vermenging ook gezien.

Toen vloeiden de culturen van Egypte, Griekenland en Rome, Assyrië en Babylonië, Klein-Azië en Syrië, Perzië en Media ineen, en schiepen een syncretisme van geweldigen omvang en gigantische afmetingen. Toentertijd ondernam de eene Oostersche religie na de andere een veroverings-tocht naar het Westen: de Egyptische Serapis, de Cappadocische Kybele, de Syrische Adonis, de Joodsche Jahwe, het jeugdige Christendom, de Perzische Mithras, het Manicheïsme uit Mesopotamië.

„Het behoort tot de meest interessante problemen van de geschiedenis der godsdiensten, hoe deze verschillende culturen en godsdiensten in dien tijd eeuwenlang met elkander geworsteld hebben, of ook elkander wederkeerig hebben beïnvloed en bevrucht.

Tenslotte is het Christendom zegvierend uit deze vermenging te voorschijn gekomen. Vanaf de ure, dat keizer Constantijn de Groote het tot staats-religie van het Romeinsche rijk verklaarde, overwon het zonder buitengewone bezwaren alle oude en nieuwe tegenstanders en mededingers."

En nu gaan wij weer een dergelijke cultuur- en godsdienstvermenging tegemoet.

Zie, hoe de Islam allerwege een sterke propaganda drijft, en waarlijk met verbluffende resultaten.

Het Hindoeïsme sluit zich niet meer in Indië op, maar zendt zijn boden uit naar Europa en Amerika.

De Westerlingen, die in Azië, Afrika en Australië hun woonplaats en arbeidsveld vonden, staan temidden van op hen aanstormende vreemde en vreemdsoortige culturen en religies.

Met het oog op hetgeen de geschiedenis der eerste eeuwen ons leert, is het ook van de grootste beteekenis na te gaan, hoe zich het Christendom nu handhaaft in dezen veelzijdigen en bontgekleurden wedstrijd. Zal het evenals vroeger, ook nu weer triumfeerend te voorschijn treden? Zal het den wassenden stroom kunnen weerstand bieden? Zal het zich zuiver en onvermengd tegenover al die godsdiensten en cultuurbewegingen kunnen handhaven?

Het is niet genoeg, dat het Christendom over-

wint. Maar het komt er ook op aan, hoe het overwinnen zal.

Is er geen gevaar, geen groot gevaar, voor vermenging? Is er geen gevaar, dat het Christendom, iets of zelfs veel, in zich zal opnemen van die godsdiensten en culturen, welke het heeft bestreden en van wie het principiëel verschilt?

In de eerste eeuwen heeft de keizer Constantijn den doorslag gegeven. Maar die doorslag heeft niet enkel winst gegeven. De geschiedenis is daar, om het te leeren. En zoo geven ook allerlei overheidsbemoeiingen op zendingsterrein wel een grooten voorsprong aan het Christendom, maar toch niet altijd den geestelijken triomf, welke moet worden afgedien van God. Zuiver geestelijk zal de strijd moeten worden gevoerd, anders zal de eindelijke, laatste worsteling, misschien wel een overwinning, maar dan een schijnoverwinning geven.

Anderzijds, denken wij het ons in, dat de zending en daarmee het Christendom, het onderspit delft! Dat Islam en Hindoeïsme zich niet alleen weten te handhaven, maar zelfs de overhand krijgen! Welk een onberekenbare schade zou daarmee aan het Koninkrijk Gods zijn toegebracht; en ook, welk een ramp zou dit zijn voor de beschaving en cultuur van de tegenwoordige Christenlanden.

Hierbij komt nog een ander vraagstuk, waarop prof. Richter ook wijst, hoewel het niet zoo nauw met den zendingsarbeid samenhangt.

Hij toch herinnert aan de tragedie, waarmee de cultuurgeschiedenis van denouden tijd eindigde. In het Romeinsche wereldrijk, dat politiek één was en met krachtige hand werd saamgehouden, was op den bodem van het Christendom een eenheids-cultuur tot stand gekomen. Maar daarnaast, ja daartegenover, stond het machtige rijk der Parthen en verteerde in een doelloozen strijd van 500 jaren tegen het Romeinsche rijk zijn beste krachten. In de plaats der Parthen komt dan de Islam; zegvierend treedt het tegen het Romeinsche rijk op, scheurt het vaneen, werpt de helft der Christelijke kerk ter aarde, en legt zijn koude, harde hand op het bronzegebied en standland der West-Europeische cultuur.

Zal iets dergelijks weer gebeuren? Zal de tegenwoordige cultuur een tussenperiode blijken te zijn, waarvan later als een schoon verleden moet worden gedroomd?

Wie de verschrikkelijke verscherping der rassen- tegenstellingen gadeslaat, en tevens het geweldige opwaken van het nationaliteitsbesef vanaf Japan tot Egypte toe, moet met groote zorg vervuld zijn.

Wel mag het gebed van de belijdende gemeente des Heeren vermenigvuldigen voor de zending, die in dezen allergevuldigsten strijd vooraan staat. Gelukkig, dat wij het gelooven mogen, dat de opgestane Heiland het boek met zeven zegelen mocht nemen uit de hand desgenen, die op den troon zat, en Hem is gegeven alle macht in hemel en op aarde.

J. D. W.

PERSCHOUW.

De kwestie-Assen en de Vrije Universiteit (art. 2 Statuten en het rapport daarover).

Ons overziet van de persuitingen betreffende het verschenen rapport inzake artikel II der Statuten gaf ook plaats aan een artikel van prof. Grosbeide, wiens meening dus aan onze lezers bekend kan zijn. In de „Geref. Kb. v. Amsterdam-Zuid" blijkt de heer Ebling de opinie van prof. Grosbeide niet te deelen. We lezen:

Nu zijn we het met den schrijver eens, dat daartoe, tot 't schenken van de professorale onderteekening der aan Dr. Geelkerken voorgedragene verklaring geen reden bestaat. Ook wij zien niet in, dat de professoren moeten onderteekenen dezelfde verklaring van 2 of 3 alinea's, die in Maart 1926 de predikant van Amsterdam-Zuid vóór zich kreeg. Natuurlijk niet! Ons dunkt, daárover zal onder ons volk wel niet veel verschil zijn!

Maar, het betoog van het „Noord-Hollandsch Kerkblad" gaat, dunkt ons, veel verder!

Het richt zich, gelooven wij, ook tegen een officieel uitdrukkelijk accepteren (door de V.U.) van den strikt-confessionele inhoud der Assensche beslissing. Het richt zich tegen elke officiële uitspraak van de Vereeniging en (of) van de professoren aangaande den grondslag der Vereeniging, in betrekking tot het gebleken verschil van meening; wel te verstaan, een binnen den kring der V. U. gebleken verschil van meening omtrent iets, dat, volgens allen, behoort tot den statutair vastgestelden grondslag: n.l. het gezag van Gods Woord.

Conclusie is daarna:

Maar hier zit nu juist de knoop. Wat velen of sommigen in die conclusie zien (meer of minder duidelijk); wat velen of sommigen uit die 2de conclusie... concludeeren (met meer of minder vage bewoordingen), dat moet, zoo is onze overtuiging, vast komen te staan. Dan weten we, wat we er aan hebben!

En het vastleggen nu van die door velen gezene kern (der 2de conclusie, als behoorende tot het in de statuten bedoelde gezag van Gods Woord, dat moet gebeuren!

Het is niet voldoende, thans heelemaal niet voldoende, dat A. of B. of C. beweren of concludeeren: De V. U. staat op het te Assen gehandhaafde confessio-

neele standpunt; neen, maar de V. U. zelf moet ronduit verklaren, zóó, dat we 't allemaal precies weten: dat zóó gehandhaafde beginsel behoort tot mijn grondslag.

In aansluiting daaraan merkt „Friesch Kbl." op (ds v. d. Meulen):

Tusschen de lieden die dr. Geelkerken volgen en die het met Assen eens zijn, ligt de Schrift. Des te meer valt het te betreuren, dat het Universiteitsrapport, inzake de interpretatie van art. 2 der statuten, zoo vaag en zwevend is.

We zijn het dan ook geheel eens met de Kerkbode van Amsterdam-Zuid, die de vrees uitsprekt, dat het niet rekenen met de uitspraak van Assen, of het feit van Assen te verbergen onder omschrijvingen, zooals dit geschiedt in het rapport der commissie, voor de V.U. gevaarlijk is, levensgevaarlijk.

Ook „Leeuwarder Kb." kan verstaan, dat er critiek op het rapport gevoeld wordt, maar is het met die critiek niet altijd eens. Het bezwaar kan aldus worden geformuleerd, zegt het blad:

En wat komt nu aan het einde dit rapport verklaren? Dat juist met het oog op de tweede conclusie, dus de uitspraak over de gedraglijn tegenover het gezag der Heilige Schrift en de gebondenheid van het onderwijs daaraan „in verband met de statutaire bepalingen niet als uitspraak MET RECHTSGEVOLG gegeven kan worden door uwe colleges, dan als beslissing naar aanleiding van een concreet geval, dat aan uw oordeel zou worden onderworpen". Maar wat moet dit alles dan toch beduiden? Dat hier wel mooie verklaringen worden gegeven, maar zij in de werkelijkheid toch niets beduiden? Dat, wat met de eene hand wordt gegeven, met de andere weer wordt teruggenomen?

Dat we hier met een kluitje in het riet worden gestuurd? En de bedoelde docenten toch maar rustig hun gang kunnen gaan en denken: zij kunnen ons toch niets doen. Blaffende hondjes blijven niet?

Het blad had gaarne een wat duidelijker uitspraak gezien: een omstandiger verklaring van de bedoeling van het rapport, juist op dit punt. Maar overgens:

De Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Geref. grondslag heeft statuten en reglementen, die, zoo lang ze niet veranderd zijn, in den kring der Hoogeschool moeten gehandhaafd worden. Ook berust de positie van de Hoogleraren aan de V. U. op een wederzijdsche overeenkomst, welke in verband met statuten en reglementen ook den Hoogleraren rechten geeft. Met zulke rechten kan maar niet willekeurig worden omgesprongen. Dit zou toch ook niemand onder ons willen en zou, wanneer het er op aankwam, ook door den burgerlijken rechter worden verhindert. Of daar nu werkelijk eenige actie welke zou kunnen leiden tot ontslag, tegen de bedoelde Hoogleraren moet en kan worden op touw gezet, beoordeelen wij niet, omdat we voor zulk een oordeel de gegevens missen. Alles, dat van de zijde van de bestuurders der School daarvoor publiek werd medegedeeld, bedoelde tot hertoe altijd nog „GERUST TE STELLEN".

Men vergeet niet, gelijk ook vaak in eigen kring is te zien, dat bij de heftige beroering van een kerkelijken strijd dikwijls worden meegevoerd, van wie we dan onwillekeurig denken of zeggen; maar hoe komt die daar nu, die behoort nu heelemaal in dien kring niet thuis. En bij de tegenwoordige beroeringen in onze Kerken was daarvoor te meer gevaar, omdat het hierbij van den aanvang af allesbehalve duidelijk was, waarom het eigenlijk ging en afgezien van allerlei persoonlijke eigenaardigheden en verhoudingen, die 'n ongunstigen invloed oefenden, ook meer dan één kwestie er bij door elkander liepen. Nu pas komt er langzamerhand eenige teekening, vooral door het geschrift van Dr. Aalders.

De hoop mag dan ook uitgesproken, dat zulke uitingen velen, die reeds dreigden mee te gaan, of die meeningen tot nadenken brengen. Het kan toch van Hoogleraren aan onze Vrije Universiteit niet worden gedacht, dat zij van Kuiper en Bavinck af zich nu willen gaan oriënteren naar OUDE ETHISCHE en RECHTSMODERNEN en de ontwikkeling hunner wetenschap willen gaan zoeken in de LUTHERSCHE lijn. Dit zou toch in lijnrechte tegenspraak met hun eigen wetenschappelijk verleden zijn, en een breken zelf met onze Hoogeschool.

Conclusie is dus bij dit blad:

* Met een uitspraak die gegeven werd over het Schriftgezag kunnen uit den aard der zaak niet, gelijk sommigen schijnen te willen, maar zoozonder meer fungeerende Hoogleraren ter zijde worden gesteld. Dan moet er eerst een klacht zijn ingediend en bepaalde afwijkingen zijn aangewezen, enz. en dit dan alles in overeenstemming met bepalingen welke daarover in statuten en reglementen zijn te vinden.

En zijn nu door deze slotclausule de mooie woorden van de conclusie van het rapport weer tot een doode letter geworden?

We zouden zeggen: ALLES BEHALVE.

Allereerst weten nu de Hoogleraren zelf hoe men in den kring der Vrije Universiteit, ook in den kring van Directeuren en Curatoren, over deze dingen denkt. Zijn de Hoogleraren van een ander gevoelen, dan zouden zij als eerlijke menschen niet in den kring van onze Hoogeschool kunnen blijven en dit zouden zij ook zeker niet doen, daarvoor zijn zij genoeg bekend. En voorts: vereenigen de colleges van Directeuren en Curatoren zich met de conclusies van het rapport, dan weten we, hoe deze colleges er nu ZELF OVER DENKEN, en wat de leidende beginselen zijn welke zij ZELF bij 't bestuur van de zorg voor onze Hoogeschool, ook bij 't toezicht op het onderwijs der Hoogleraren in toepassing zullen brengen.

„Wij weten nu, hoe curatoren etc. er over denken", als het rapport aangenomen wordt.